

## **СТАНОВИЩЕ**

**от д-р Алексей Владимиров Пампоров, доцент в Институт за изследване на обществата и знанието - БАН**

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки  
професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.  
докторска програма Социална антропология.

**Автор: Анелия Илиева Авджиева**

**Тема: МОБИЛНОСТ, ДЖЕНДЪР И СОЦИАЛНИ МРЕЖИ ПРИ РОМИТЕ**

**Научен ръководител:** доц. д-р Добринка Парушева.

(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – научна организация)

### **1. Общо представяне на процедурата и докторанта**

Представеният от Анелия Авджиева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички изискуеми документи,

Включително допълнителни приложения, свързани с теренната работа – ментални карти, транскрипции на интервюта и аудиодневници, снимков материал, копие от теренен дневник, които по безспорен начин верифицират самостоятелно извършения обем научна работа.

### **2. Актуалност на тематиката**

През последните няколко години в Европа се наблюдават два паралелно протичащи процеса, свързана с човешките миграции, които пряко касаят публичните политики на ниво Европейски съюз и Европейска комисия. От една страна е усиляването на потока от мигранти от Африка и Близкия Изток след 2012 г.; от друга страна е интензификацията на миграционните процеси сред ромските общности с произход България и Румъния, след отпадането на ограниченията за гражданите на тези страни. И в двата процеса се наблюдава изключително силна зависимост от съществуващите диаспори и свързаните с тях социални мрежи, от една страна, а от друга се наблюдават значими джендър разлики – по отношение на феномени като каналджийство и трафик на хора, трудова експлоатация и сексуална експлоатация.

В това отношение темата на Анелия Авджиева е изключително актуална, защото се опитва да обедини и обясни взаимовръзката между тази увеличаваща се мобилност, социалния пол и ролята на социалните мрежи.

### **3. Познаване на проблема**

Работата показва изключително добро познаване на проблема. Докторантът се е запознал с наличната литература не само в сферата на етнологията и социалната антропология, но и с сродните изследвания, направени от демографи, социолози и политолози, както в България, така и в международен план.

### **4. Методика на изследването**

Методиката на изследването е интересна и обоснована. Тя, разбира се има своите аналитични и интерпретативни ограничения, но Анелия Авджиева показва изключителна академична откровеност за недостатъците на подхода и е намерила достатъчно задоволителна стратегия за да редуцира ограниченията произтичащи от фактическото изследване на двама протагонисти и тяхната социална среда.

Изключително добро впечатление прави уелото използване на метода на плътното описание и безценното в този случай включване на понятия близки до опита на респондентите, които обаче са адекватно обяснени и интерпретирани.

### **5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите**

Работата отговаря на най-високите стандарти за дисертационен труд с внимателно изграден теоретичен модел – който присъства не само в теоретичната част, но ясно личи и в останалите глави, от една страна; и с детайлно описана теренна работа – която от своя страна присъства не само в емпиричната част, но чрез откровена авторефлексия е илюстрирана и като основание за някои елементи от теоретичния модел. Без съмнение, това е възможно и поради предишния опит на докторанта в това поле на изследване. В това отношение мога да посоча, че Анелия Авджиева ненужно се опитва да се разграничи от метода на обоснованата теория (бел.16, на стр.12) – именно наличието на призната предварителна хипотеза и теренни очаквания е голямото предимство на обоснованата теория пред класическата антропология от 19 век, когато авторът отива като „tabula rasa” и единственото очакване е очакването за «различност» и «другост» на съответната култура.

### **6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта**

Публикациите и личният принос на докторанта в този случай не могат да се мислят извън контекста на индивидуалната академична траектория на Анелия Авджиева. Тази работа фактически се явява като естествено продължение на *Трудовата миграция на ромските жени* (Бакалавърска теза върху ромските махали в Пловдив) и *Жената и трудът – за женските образи и компетенции при ромите* (Магистърска теза). От тази перспектива, може да се каже, че вече има един напълно завършен цикъл на изследване на социалният статус на жената в ромските общности мислен през тройната призма – локално, регионално, и глобално.

## 7. Автореферат

Авторефератът е направен според изискванията на правилниците в ПУ „Паисий Хилендарски“ и вярно и коректно отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

## 8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Освен по-задълбоченото присъствие на обоснованата теория в работата, онова което частично може да се каже, че липсва в теоретичния модел е присъствието на символния интеракционизъм. Работата определено не се опира само на Бурдийо, както е първоначално заявено, а непрекъснато се реферира към предоговарянето на социалните роли и социалните взаимоотношения, за което много полезен би бил ракурсът зададен от Ървин Гофман.

Доколкото миграционните процеси са много динамичен феномен, работата в известен смисъл страда от приемствеността си от предходните тези на докторанта (бакалавърската и магистърската степен), защото очевидно не са разгледани някои нови тенденции в това поле. Напр. никъде не е отразена вълната от мигранти след началото на конфликта в Сирия, а тя повлиява живота в ромските махали – най-малко заради засиления граничен контрол с Турция, който оказва влияние на търговските практики, които са във фокуса на работата и т.н. Една бъдеща публикация в това отношение би следвало поне да обговори причините за отсъствието на този проблем в работата.

## ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Философско-Исторически Факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторант Анелия Авджиева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност социална антропология, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, смятам че представеният за рецензиране и становище дисертационен труд на тема „**МОБИЛНОСТ, ДЖЕНДЪР И СОЦИАЛНИ МРЕЖИ ПРИ РОМИТЕ**“, може да бъде допуснат до дисертационна защита за присъждане на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни

науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата,  
докторска програма Социална антропология на Философско–исторически факултет на ПУ.

27.11.2017 г.

**Изготвил становището:**

доц. д-р Алексей Пампоров